

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3494/2024
05.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из села ... код ... и ГГ из села ... код ..., чији је заједнички пуномоћник Миодраг Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство унутрашњих послова – Дирекција полиције Београд, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради утврђења дискриминације, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2080/24 од 08.08.2024. године, у седници одржаној 05.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2080/24 од 08.08.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 41/19 од 29.02.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да су тужиоци радно дискриминисани од стране тужене, јер тужена није донела и одбија да донесе решење о престанку радног односа тужилаца, као осталим запосленима тужене којима је донела решење о престанку радног односа закључно са 31.12.2013. године, а који су послове и задатке из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ након 1999. године, на основу којих решења је Републички фонд за ПИО донео решења о признавању права на посебну пензију. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се забрани туженој дискриминаторско понашање, којим тужена одбија да донесе решење о престанку радног односа тужилаца, на основу којих решења би Републички фонд за ПИО донео решење тужиоцима о признавању права на посебну пензију. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца да се забрани туженој понашање којим одбија достављање решења о заснивању радног односа, решења о престанку радног односа и извештај за тужиоце Републичком фонду за ПИО да су тужиоци послове из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ од заснивања радног односа 2009. године, како би Републички фонд за ПИО на основу достављеног решења и извештаја донео решење тужиоцима о признавању права на посебну пензију. Ставом четвртим изреке, одбачена је тужба тужилаца у делу којим је тражено да се наложи туженој да тужиоцима достави решења о заснивању радног односа код тужене, решења

о престанку радног односа и извештај Републичком фонду за ПИО, да су тужиоци обављали послове из надлежности тужене након заснивања радног односа код тужене 2009. године, на територији Косово и Метохија од заснивања радног односа, како би Републички фонд за ПИО донео решење тужиоцима о признавању права на посебну пензију. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца да се обавезе тужена да им, на име накнаде нематеријалне штете на име душевних болова због дискриминације, исплати износ од по 100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 27.03.2019. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2080/24 од 08.08.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11... 10/23), Врховни суд је оценио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су примљени на рад код тужене 2009. године, али им никада није достављено решење о заснивању радног односа. Радне задатке су обављали на територији Косова и Метохије, по ком основу су им зараде редовно исплаћиване до јуна 2013. године, када је тужена престала да им врши исплате и одјављени су са осигурања 31.05.2013. године. Тужиоци од тужене нису добили решења о престанку радног односа, премештају или пензионисању. Тужбени захтев заснивају на томе да су неке њихове колеге добиле решења о престанку радног односа, закључно са 31.12.2013. године, на основу којих решења су код РФ ПИО остварили право на посебну пензију, у складу са Уредбом Владе Републике Србије, која је прописивала право на посебну пензију за све запослене који су обављали послове и задатке при МУП РС и чије је пребивалиште на територији АП КиМ. Тужиоци су поднели посебан захтев за утврђење посебне пензије РФ ПИО према назначеној Уредби. Решењима РФ ПИО број 181.1.7 1613/2018 од 26.12.2018. године, 181.1.7 1607/18 од 12.03.2018. године и 181.1.7 1689/18 од 17.12.2018. године, прекинути су поступци по захтевима АА, ББ и ВВ док се не реши претходно питање достављања списка који садржи податке неопходне за утврђивање посебних права и копије решења о престанку радних односа бивших запослених у Министарству унутрашњих послова чије је место рада било на територији АП Косова и Метохија.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиоци нису учинили вероватним да је тужена извршила акт дискриминације, односно да је понашање органа тужене у поступку вршења својих овлашћења у моменту одлучивања о правима тужилаца било дискриминаторно, тако

што је тужиоце ставила у неједнак положај у односу на друге запослене. Према схватању судова у конкретном случају тужиоци нису доказали да су било којим актом или поступањем органа тужене дискриминисани, ни на непосредан ни на посредан начин, нити да су тужиоцима због неког личног својства неоправдано ускраћена права.

По налажењу Врховног суда правилно су нижестепени судови одбили тужбени захтев за утврђење да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцима, а последично и захтев за накнаду нематеријалне штете.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом, а ближе је регулисана Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Према чл. 16. став 1. Закона о забрани дискриминације, забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености. Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09), у члану 2. став 1. тачка 1. прописује да изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и чланова њихових породица, или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на неком личном својству.

Законом о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење као и запослених с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима, или неко друго лично својство (члан 18); док непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона, којим се лице које тражи запослење као и запослени ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији (члан 19).

Полазећи од законских норми, основна карактеристика дискриминације јесте прављење разлике између лица које тврди да је дискриминисано и других лица у истој или сличној ситуацији, које при том мора бити неоправдано и мора бити везано за неко лично својство дискриминисаног лица. Такође, према члану 45. став 2. наведеног закона, лице које тврди да је дискриминисано мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да му је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом и то представља неопходну претпоставку да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Тужиоци су тражили да се утврди да је тужена извршила дискриминацију према њима повређујући њихова права из области рада (члан 18, 19. и 20. Закона о раду), зато што им није донела и одбија да донесе решења о престанку радног односа као што је донела другим запосленима. Међутим, правилно је становиште нижестепених судова да у поступању тужене не постоји ни непосредна, ни посредна дискриминација. Тужиоци нису доказали да је тужена повољније поступала према другим запосленима у сличној ситуацији, а да је једина разлика између њих неко заштићено право односно лично својство, јер мора постојати узрочна веза између неповољног поступања и тог личног својства. Иако тужена није тужиоцима донела решења о престанку радног односа (док неким другим запосленима јесте) то само по себи не представља акт дискриминације, већ је реч о поступању тужене у оквиру својих овлашћења. Дакле, у овом случају спорно је право тужилаца чија заштита се остварује у управном поступку, поступку за накнаду штете поводом незаконитог или неправилног рада државног органа или управном спору, па се у конкретном случају понашање тужене не може сматрати дискриминаторним, а заштиту наведених права тужиоци могу остварити у наведеним поступцима. У ситуацији када су тужиоци незадовољни поступањем тужене (јер им није донела решења о престанку радног односа) и сматрају да је такво понашање дискриминаторско, а да при том нису доказали да је такво поступање тужене у вези са личним својствима тужилаца, не може се говорити о дискриминацији у смислу цитираних одредби закона.

Имајући у виду изложено, неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права с обзиром да из утврђеног чињеничног стања не следи да је тужена неоправдано ставила тужиоце у неповољнији положај у односу на друге запослене и то из разлога који би представљали дискриминацију према њима.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 414. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић